

**DRUGO SREČANJE
RAZISKOVALCEV IZSELJENSTVA,
OPČINE 8.10.1993**

Majda Kodrič

V petek, 8. oktobra 1993, se je v Prosvetnem domu na Opčinah pri Trstu - v organizaciji Odseka za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu - odvijalo 2. Mednarodno znanstveno srečanje raziskovalcev izseljenstva. Medtem ko je bilo lansko prvo tovrstno srečanje namenjeno vsestranskemu ugotavljanju in presojanju dotlej opravljenega dela na področju proučevanja slovenskega izseljenstva, je bilo letošnje osredotočeno na temo izseljevanje Slovencev; pomen, vzroki in potek izseljenskih procesov na Slovenskem. Predvideni niz zaporednih letnih srečanj naj bi namreč postopoma zaobjel razne temeljne aspekte izseljenske oziroma priseljenske problematike ob upoštevanju različnih pogledov, metodoloških pristopov in dosežkov v okviru posameznih strok. Tako zasnovana srečanja naj bi predstavljala priložnost za skupno preverjanje razvoja izseljenskih študij na Slovenskem, za vzajemno izmenjavo izkušenj in stališč ter hkrati za opredeljevanje še odprtih vprašanj na interdisciplinarni ravni in skupno iskanje novih poti na tem raziskovalnem področju.

V skladu s temi smotri je letošnje srečanje zajelo 15 referatov raziskovalcev iz več strok, ki so temo izseljenskih procesov obravnavali z različnih vidikov, na podlagi raznolikih virov in navezujoč se na tipološko, časovno ter prostorsko različne izseljenske procese. Prispevki so bili razporejeni v štiri diskusijske sklope. V prvem referatu je Matjaž Klemenčič podal pregled raziskav izseljenskih procesov na Slovenskem v primerjavi s proučevanjem izseljenstva iz drugih področij bivše Avstroogrške monarhije. Na izseljenske procese iz posameznih predelov slovenskega ozemlja sta se osredotočila Darko Friš in Mihael Kuzmič, prvi s prispevkom o izseljevanju iz Spodnje Štajerske v času pred prvo svetovno vojno, drugi pa z referatom o izseljevanju iz Prekmurja v obdobju med prvo in drugo svetovno vojno. Barbara Suša je v svojem prispevku prikazala razsežnosti in pomen teme izseljenstva v slovenski književnosti 19. stoletja. Majda Kodrič

pa je obravnavala stališča slovenskih misijonarjev v Severni Ameriki glede priseljevanja rojakov v Novi svet. Razen prvega, so tudi zgodovinski referati tega sklopa izhajali iz tiskanih virov, to je iz slovenskega časopisja.

V drugem sklopu prispevkov je najprej Nives Sulič prikazala razsežnosti in problematiko izseljevanja iz Bele Krajine. Ostala dva referata sta bila bolj teoretsko usmerjena. Tako je Marjan Drnovšek poudaril raznolikost vzrokov izseljenskih procesov, ki jih ni pogojevala le potreba po preživetju, ampak tudi subjektivno stremljenje po izboljšanju življenjskih pogojev. Aleksej Kalc pa je svoja razmišljanja osredotočil na problem izseljenske izbire, pri čemer je izpostavil alternativo med namenom izseljenca, da bi se zgolj začasno oddaljil od izvornega kraja, in odločitvijo za dokončno ločitev od njega.

Popoldanski del srečanja je bil uveden s prispevkom Irene Mislej, ki je obravnavala izseljenske procese v Južno Ameriko na podlagi virov za kulturno zgodovino tam živečih slovenskih izseljencev. Problem tolmačenja izseljenskih avtobiografskih virov pa je zlasti prišel do izraza v referatu Brede Čebulj-Sajko o refleksijah izseljenca na čas njegovega odhoda v tujino. Rozina Švent pa se je v svojem prispevku navezala na usodo slovenskih beguncev, ki so se ob koncu druge svetovne vojne umaknili skupaj z domobransko vojsko v Avstrijo. Vera Kržišnik-Bukić pa je z raznih vidikov prikazala slovensko izseljevanje na Hrvaško.

V okviru zadnjega sklopa referatov je najprej Milena Bevc prikazala značilnosti sodobnega slovenskega izseljevanja, tako imenovanega »bega možganov«. Pavel Stranj je v svojem prispevku o povojnem izseljevanju Slovencev v Italiji posebej opozoril na pomanjkljivo uporabnost italijanskih popisnih podatkov kot statističnega vira pri proučevanju te problematike. Milan Bufon pa je na podlagi ankete, izvedene na Goriškem, prikazal prostorsko mobilnost obmejnega prebivalstva, ki v tem prostoru predstavlja dejavnik prekomejnega povezovanja.

Referati in plodna diskusija, ki se je ob njih razvila, so odražali kompleksnost problematike slovenskega izseljenstva, hkrati pa so pripomogli k jasnejšemu opredeljevanju nekaterih še odprtih vprašanj. Nasploh je srečanje izpričalo znaten napredek in razmah slovenskih migracijskih študij zlasti v zadnjih letih. S tem pa je bila tudi ponovno dokazana koristnost dosedanjih dveh in predvidenih vsakoletnih srečanj slovenskih raziskovalcev izseljenstva.